

ORGANUL

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu prè Gratiósa involentia.

Sambata

Nr. XIII.

29 Mart. 1847.

ANGLIA.

ANGLIA. Gazet'a de London publicà urmatori'a proclamatiune a Reginei Anglicei, ce demanda un ajunu general pe 24 Mart. (st. n.) intru imperati'a unita:

„REGINA VICTORIA.

Luandu la seriosa socotéla grelele calamitati, pre in carele placu a totu-potentiosului D. dieu a certá nedreptatile acestei tieri, batunduo cu un ne ajunsu de provisiuni si obiecte de cea mai primaria lipse, sperádu inse intru bunetatea atotu potentiosului D. dieu la atát'a, catu se credemu cá cu tota asprimea pedepsei cu carea ne certá pre noi si poporul nostru, nusi va retrage dela noi man'a ce ne bate, de nu ne vomu intorce catra insulu in adevratu spiritu de infrangere si de parere de ren, ne determinaramu si demandánu pre in acést'a, dupa ascultarea consiliului nostru privatu, cá o suplecarea inaintea lui D. dieu, un ajunu publicu se se obserbeze intru ámbe partile unítei nostre Imperatii, numite Anglia si Irlandia, miercuri 24 di de in lun'a lui Martiu curetoriu, pentru ca intru acestu modru se nepotemu insine si populu nostru a ne umili inaintea a Totu-potentiosului si a castigá ertarea peccatoru nostre, si a inaltia intru acel'asi tempu in modrulu celu mai serbatorescu si ferbente pan'la tronulu celu Eternu rugile si suplecatiunile nostre spre a incetá acést'a bataia, ce pe dereptate o meritánu pre in gresielele si peccatele nostre nenumerate si subtu a caror'a greutate noi astadi gememu.

Noi ordinánu si recomandánu strinsu, cá acestu ajunu publicu se se observeze cu tota reverenti'a si cuceria de ai nostri supusi credentiosi dein Anglia si Irlandia, déca voiescu bunatatea d. dieésca atotu putentiosa, si dorescu a intorce mani'a si aprenderea lui, si supu pedepsa de baitai ce aru puté ase inflige tuturoru, ce aru nesocoti au negrigi implinirea unei detorentie atatu de religiose si necesarie. Si pentru ca ajunulu se se tiena intru un modru mai regulatu si mai serbatorescu, incredentiaramu reverendisimiloru A. Episcopi si Episcopi de in Anglia si Irlandia a compune o formula de rogatione aplecata la circumstari, si care se vá intrebuentia in tote beserecele au capelele santite cultului publicu; preste aceea noi incredentiaramu acelor'asi prelati a im-

parti in tempu cuviosu acea formula de rogatiune in sfer'a respectiveloru loru diecesuri.

Datu in Curtea nostra dela Osborne-house, dein insul'a Whigt, 9 dile alui Martiu, anulu Domnului 1847, si al imperatierei nostre al diecelea.

D. dieu tiena pe imperates'a“.

Jurnalele anglesci dein 3: 15 Mart. publica si textulu rugaciunei, ce se va face in 24 Mart. in dio'a ajunului demaneti'a si ser'a.

FRANCIA.

PARIS, 6: 18 Mart. Ministrulu Martin (du Nord), muri in 12 Mart. noptea, la Lormoy, a prope de Paris, in castelulu unui amicu aseu, in urm'a unei grele bole de care fu lovitu inainte de trei luni. Immormentarea se tiena in 18 Mart. cu tota pomp'a funebrele, inse cu pucina mangaiare pentru familia acestui barbatu dreptu ce cadu victim'a unei spurcate cabale, de in care ise trase morteá de amaratiunea inimci. In locul lui se puse Herbert, mainainte V. Presidente Camarei Deputatiloru si Procurator general la Curtea imperatesca de in Paris. Candu cu immormentarea, se nascu certa de precedentia intre membrele Consiliului Statului si ale Curtei de casatiune. La momentu rosti primariulu Presidente a Curtei de computuri D. Barthe un cuventu, in care arata meritele acestui omu de Statu dreptu ci nefericitu.

Paris, 13—17 Mart. Deputatulu Lahaye-Jousselin propuse in Camar'a Deputatiloru un proiectu de premiu de 3 mill. fr. pentru agricultorii carii in annii 1847—9 aru aduce in stare de ase cultivá pamenturi pan'acum necultivate,—ci cu o mica maiortate se lapeda.—In 1: 13 totu acolo propuse altu Deputatu un proiectu de dare de 2 si 10 fr. pentru cani, scotiendu a fara numai pre ai orbiloru. Elu desfasura cu acea ocaziune unele daturi de mare interesu pentru istoria amatoriloru de cani, cumca dupa cea dein urma numereare dein lun'a trecuta in Paris se aru afla la 49,000 cu tote ca in cei doi ani mai de a prope trecuti se tocara in capu cala 30,000 numai zevodi. Dupa o socotela aproximativa, in Francia se ar afla la 2½ milioane, dein carii 1,300,000 folositori, ceilalti numai de luxu si intre acestia pana la 350 mii venatici, si asia socotindu tienerea unui canepu pe di numai 7 centime, er' a unui omu 35 centime, spelele pentru tienerea acelor'a s'ar sui pe di la 225

mii fr., seau 80 millione pe anu, cu catu adeca searu poté tiené la 670 mii de omeni seau 2-3 departamente. Camar'a judecă acestu proiectu meritatoriu de afi luatu in socotela, si Journalulu des Debats adauge aceste observari de insemnatu: Decandu e vorba de a pune intru o categoria câinii cu alte animale supuse darei, se află un mare numeru de suflete semtitoric ce începur'a a strigá asupra tiraniei. Pucinu se intereseza multi de o multime de animale prea folositorie, si cine se ingrigesce de aceste patrupe de omenia ce vietinescu in maierii si curtile nostre? Aceste tote platescu dare, morte au vii, singura viti'a aceea are privilegiulu de a nu plati nemica! Candu un bou, un berbec, un porc ajunge la margini letierei, vam'ai opresce sii oblega a plati. Porumbulu celu mai macru platesce vama la port'a cetatei, numai inaintea caniloru tote piedecele cadu; macarca boii, berbecii, porcii, porumbii etc. sunt cu ceva mai de lipse spre binele genului omenescu, de catu viti'a latratoria.—Biletele de pane luara o desfasurare nemesurata in Paris in luna trecuta. In Febr. se impartira 2 millione, 822 mii, 211 ce facu socotiti $\frac{1}{4}$ fr. peun biletu: 680,531 fr. Er' dela 1 Nov. pana 1 Mart. numerulu biletelor sesu' la 7 mill. 95,045 in pretiu de 1 mill. 256,038 fr. (un francu face mai un florentu nemt. bani rei, seu 24 xr. bani buni), la acea epoca 375,000 persone se impartasiá de in aceste faceri de bine, ce se impartu de in partea cetatei Parisului, si care dédera ocaziune la mai multe abusuri.—Baronulu Rothschild oferí cetatei Parisului, cá va se cumpere bucate in pretiu de 5 millione franci spre provederea Parisului, si le va vende in piatiu cu pretiuu ordinariu, luându pre sine totu damnulu ce ar poté se resulteze dein acasta intreprindere, ér' castigulu consecrándulu spre ada bilete de pane familielor aflánde in lipse. Consiliulu municipal tramise multiemirile sale pentru un oblatu asia generosu si binefacatoriu.

Paris, 6: 18 Mart. In 27 Febr. Imperatulu Rusiei prein al seu portatoriu de grige in Francia D. Kiseleff incunoscentiá pe ministrulu lucruriloru dein afara, cumca guberniulu rusescu e plecatu asi castigá inscrierile de rate francesci, de carele banculu Franciei ar voi ase desface, dupa cursulu de midiu locu in dioa facundei propuneru pana la osuma de 50 millione franci in capital. Sum'a acést'a se va plati in bani numerati in St. Petersburg la despusetiunea bancului Franciei. Propositiunile tramise fura desbatute si acceptate in 16 Martiu. Jurnalulu des Debats adauge: cumca acesta noutate e obiectulu tuturor conversatiuniloru lumei politice si financiarie, si cá ocaziuná omirare universale. Imperatulu Rusiei, dice acelu jurnal, marturisi pre in asta faptá, cá are incredentiare intru stabilitatea guberniului si intru paz'a pazei. Imperatulu are tota dreptatea. Siepte-spra-diece ani sunt de candu acést'a adeviramu Europei. Noi nu avem de cátu a dá un suatu guberniulu nostru, adeca de a remané in politic'a ce salvá atatu libertatea catu si ordulu bunu, drepturile si legile nostre, repausulu nostru si al tota lumea, si a caruia inimosa intieptiune de in ce merge mai multu si mai preste totu vine a se recunosce.—Gazetele francesci dupa mirarea de antaiu, incepura acum asi manifestá unele semne de ingrigiare de motivele, ce ar poté se aiba acesta lucrare financiaria a Rusiei.

PRINCIPATELE ROMANESCI.

* BUCURESCI, 15 Mart. Adunarea generala s'a inchisu Marti, 11 Mart. In acést'a adunare s'au determinatu multe si mari lucruri. S'au emancipatu ciganii monasterieloru, s'au organizatu scolele, tribunalele si veniturile episcopale. Dela emanciparea ciganiloru monastiresci are se urmeze emanciparea celloru boiaresci. Organizarea scoleloru si a tribunaleloru se voru vedé in adeveru mai bine la panerea in lucrare, si se voru verificá prin rezultatele ce voru dá; déra in cátu pentru veniturile episcopale, folosele acestei legiuri se vedu de acumu. Episcopii pre viitoriu, in locu de venitul proprietatiloru voru primí léfa: Mitropolitulu 200,000 lei, fia-care Episcopu câte 100,000 lei, si cei lalti bani se voru intrebuintiá pentru alte spese alle statului, pentru tinerea Seminarioru, salarisarea Protopopiloru etc. Preotii sunt mantuiti de tote dările episcopale; cei de la sate voru primi in locu de léfa de doue ori atáta pamentu cátu are un terranu. Pre viitoriu numai Seminaristii se voru face preoti.—Se zice ca dupa pasci are sa se stringa adunare estraordinaria pentru allegerea Episcopiloru.

Bucuresci, 7: 19 Mart. Ministeriulu celoru de in launtru publicá prein foile publice de a ci, cumca lips'a de pane, ce se semti de vre o cateva dile si alesu in septaman'a trecuta, nuse trase nici cum de in lipse de bucate au farina, ci numai de in acea circustare, ca pretiuu unei oca de melaiu era 14 parale (3 xr. C. M.), ér' oc'a de pane numai 10 parale. Mii de locuitori dein suburbiele Bucuresciloru, a caror'a nutrimentu e mamalig'a, venindu cu ceva mai estina de catu panea, alergara in cetate se cumpere pane si ocaziunara prein ast'a o lipsa de pane la aretare. Acestei lipse se puse acum capetu prein acea demandare a Ministeriului, prein care Magistratulu cetatei se impoterá impromutá ca la 2000 chile de cucuruzu de in magazinele de reserva ale sateloru invectinate, a le maciná si a vende oc'a de farina totu de a un'a cu 4 parale mai estinu de catu oc'a de pane. Pentru lun'a lui Martiu pretiuu unei oca de pane se asiediá de 14 parale, ér' a unei oca de farina de cucuruzu de 10 parale. Bucatele imprumutate se voru da inapoi la tomna in natura.—In septemana de intre 8-14 Mart. st. n. se vendura: in Braila 5600 chile cucuruzu cu cate 170—182 lei, in Calafatu 1000 chile de grau cu 285 lei. Graulu de ocalitate mai de midiu locu se vendea cu 170—235 lei. In Braila sosira totu intr'aceea septemana ca la 4000 chile grau dein mai multe parti. (Buk. Z.)

JASI, 16 Mart. In Sied. de in 14 Mart. S'au cetitu oficiulu inchiderei Sesiei. DD. Deputati avendu in frunte pre Prea sant. Episcopu Romanului, locu-tienatoriu de presidente, au mersu la palatu spre a infaciosiá adres'a votata, si a innoi dein vin graiu sentimentele de supunere. Prea inaltiatulu Domnu primí acestu actu cu binevoientia rostindu un cuventu, ce se inchia cu aceste cuvente: Braciale mele, incatu midilocele tie-rei si impregiurarile positiei ingaduescu, sunt deschise a primí, a mangaiá, a imbraciosiá pe ori care deintre D. V. ar veni ca la un duiosu parente, a caruia sufletu afla acea de pre urma si mai de plina desfatere in fericit'a petrecere a filorulu sei. (Alb. R.)

P R I N C I P I A

de limba si scriptura.

XII.

Dupa premisele despre s si u, dupa luarea aminte, cumca m la latini inca si mai infirmu au fostu de catu s, precum si ca diftongii latini-loru ae, oe, ei,*) pe tempurile lui Varro erau mai multu pentru scriptura si ortografia de catu pentru pronuntia, — nu prea cu greutate nis'ar pare arata, cumca casurile in declinarile numeloru la latinii negreciti nemica seau prea pucinu se distingeau de ale româniloru. Asta inse se va paré cuiva lucru cam paradoxu. Fia, ci noi togm'a pentru aceea ne socotim indetorati ane arata siratiunile, dein carele opinamu asia; apoi judecat'a remana publicului. Noi rogamu inse pe bunii nostri Lectori, caror'a lis'ar paré lucru uriciosu ane urmá pe aceste carari seci de antaie elemente, inse de care nu putemu ane abate, deca vremu ane demustrá parerea, a trece acestu paragrafu.

Si mai antaiu suntem constrinsi a premite, cumca de in cinci declinari a Latiniloru numai cele de antaiu trei sunt adeverate specie distincte, ér' deincele lalte doa, a patria enumai o specie de declinatiunea a doua, sia cincia ai cei antaie. Presupunendu acést'a, ce in urma vomu arata: Declinatiunea I. a latiniloru avea numai trei terminari: a, e, i; — a II, ér' trei: u, i, a, si a III, dóua: e, i. — Cea antaia in sing. avea: a pentru nomin., accus., vocat. si ablat; e (ae) pentru genit. si dat. Deintre aceste terminatiuni grecitorii adausera la accus. un m, pentru *v* grecescu, precum: *μουσων*, musam, unde nu trebuie uitatu ca la Romani m finale candulu pronuntau suná ca *v* grecescu; vedi Cicero*), si altii; diferenti'a dara intre *μουσων* si musam erá nu-

*) De ae, oe: Varro de l. l. VII, 96: „In plurimis verbis A ante E alii ponunt, alii non, ut quod partim dicunt sceptrum partim scaeptrum, alii Plauti faeneratricem alii feneratricem, sic faenisicia et fenisicia, ac rustici Pappum Mesium non Maesium, a quo Lucillius scribit: Cecilius pretor ne rusticus fiat; adeca: ne Caecilius rusticus praetor fiat, unde Luciliu rusticitate a aestuia togm'a prein aca o insémma, ca serie numele si dignitate ce o cerea cu e in locu de ae, precum rusticii, nu urbanii, vorbeau. — Totu acelfasi V, 97: „Ircus quod Sabini fircus; quod illic fedus, in latio rure edus, qui in urbe ut in multis A addito: aedus.“ Asia rusticii diceau edus, mai bine edu fara s, ca romanii, ér' urbanii aedus, fara h au cu h, in loculu caruia Sabini puneau f si diceau fedus totu fara ae.

Acést'a se pote dice si de oe, precum nu numai esemplele aduse de Varro: faenisicium in locu de foenisicium etc. arata, cisi nenumeratele esemple de in manuscripte preavechi etc. unde ae si oe se scimba togm'a asia necurmatu ca si cu e simplu, precum in coena, coelum, caena, caelum, cena, — proeces, oboedire, praeces, preces, obedire, — saeculum, praetium, seculum, pretium, inca si diae. quinquies, longae, sues, in locu de: die, quinquies, longe, suae.

De ei. Pre Ilungu latinii vechi lu-seriau cu EI, ca grecii de pre atunci si scrisu lu-pronuntau ca acciasicum ca e, acum ca i, precum pluralele masc. de a 3 declin. omneis, freis, omnes, tres, omnis, tris. Quintiliano I, 7, 15: „Dintius duravit ut E et I iungendis eadem ratione qua graeci uterentur; ea casibus numerisque discreta est, ut Lucilius praecipit:

Jam pueri venere, E postremum facito atque I,

Ut puere i plures fiant,“ etc.

**) Cicero in Oratore XLV: Quid illud? non olet unde sit, quod dicitur cum illis? cum autem nobis non dicitur, sed nobiscum? quia si ita diceretur, obscenius con-

la. Genitivulu si dativulu scriau cu ae in locu de e, pentru ca lise para a nu fi alta de catu grecesculu *ai* au *ae*, ce pre tempurile acelea se pronuntau togma cá si la grecii moderni eau a; de aci si poetii latini venira pana nu numai aintroduce ortografi'a grecesca scriendu ai in locu de ae seau e, ci si a pronuntau acestu diphtongu precum grecii pote nici petempulu lui Omeru nu l'au pronuntau: „Aulai medio libabant pocula Bacchi,“ Virg. Aen. III, 254; si, „Dives equum, dives picta vestis et auri,“ IX, 26; pronuntau pre ai ca dóua silabe despartite. Nu e indoela ca unii latini de buna ora incepusera a dice genitivulu in as ca grecii, de in care au mai remasu paterfamilias in locu de paterfamiliae, ce inse altii nu putera suferi ci pusera i in locu de s, cum facemu si noi cu italianii, vedi mai sus; de aci apoi acestu ai al poetiloru, care mai pre urma remase e, ca in dativu, si cumulu pronuntau poporulu. In plurale pentru nom. dat. si abl. avea e (ae), ca in genit. sing. precum si a-stadi e in limb'a rom., ér' deca cei mai tardii au disu dat. in is, acesta inca e numai o variatiune a vocaleloru e si i, cum amu disu mai sus; cu tote ca, si terminatiunea in es se afla in epitafulu Comiculu Protogene (Orell. nr. 2623):

Plouruma que fecit populo soveis gaudia nugis; adeca: Plurima qui fecit populo suis gaudia nugis. Gen. in a(r)um, si acc. in as, sunt curatu grecesci, ca *μουσων* si *μουσας*. — A cincia, care asemena e numai pentru fameesci, de cea de antaia nuse desparte de catu prein e in loculu lui a, si mai multu s, celelalte forme a casuriloru remanendu totu acelea: de aci atata varietate mai alesu in numele terminate in tia seu cies, precum: tristitia, sorditia, munditia etc. tristicies, sordicies, mundicies. De in care pre usioru se cunosce, ca de si usulu pre unele leau adoptatu in a, pre altele in es, totusi dela inceputu acesta diferentia fu libera pentru ori care nume in tia ca se se dica cies seau de in contra, asia catu si fatia, glatia, spetia etc. togm'a asia s'au potutu dice in locu de facies, glacies, species, ca si tristicies, sordicies, in locu de tristitia etc. Alte nume in es de acesta declinatiune si la latini sunt forte pucine; unele leau si trecut la cea de atréa precum: quies, fames, celelalte leau despartitu prein prosodia scurtandu pre e in gen. asia catu nuse potu socoti curatu de a cincia ci cu apropiare de a treia declinatiune pr. res, spes, fides, gen. rei, spei, fidei, ér' nu ca facies, faciei. Dies a latiniloru, dupa Charisiu*) in abl. sing. lu-diceau: dii, adeca: di in locu de die, seau togm'a si diu precum remase in diu noctuque adeca: die nocteque, de unde si noi inea acum zi acum zu dicemu. Care ar voi a cunosce mai de aproape, catu ne determinata fu acesta declinatiune la latini, cetesca pe A. Gelliu IX, 14, si Priscianu VII, 93, 94. Dein carii se vede luminatu ca ei diceau: dies si in nom. si in gen.; die, si dii, in gen. dat. si abl., si diei in gen. si dat., esemplele de acolo sunt:

current literae, ut etiam modo, nisi autem interposuissent, concurrisset. Vedi si Quintil. VIII, 3, 45.

*) „Dii pro die seu diei Lucani. Virgilius (Georg. I, 208) enim: Libra dii somnique pares ubi fecerat horas. Est... ante iis arguit, diique per ii semper legendum esse definit, idque in Coelii histor. I... deprehendes“. Loculu lui Charisiu e stricatu de vechime, dar' vedi ce serie si A. Gelliu IX, 14, forte pre largu.

hujus facies, dies, —hujus facii, dii, perniciosi, progenii, luxurii, acii, specii, —hujus facie, die, specie. Si deunde se pote esplică atat'a varietate? negresitu mai multu dein ortografia, dupa care pe e si i final acumulu scriau e, acum i, acum ei, macarca in fundamentu totu un sunetu erau sau pucinu diferente, bunamite cum si noi dicemu si scriemu, acum φειῖ, acum φειῖ, acum φειῖ.

In catu pentru a 2 declinatiune, ea avea in singul. u pentru tote casurile, ne luandu afaranici macar' genit. si vocat. Pentru genit. cu atat'a mai pucinu, cu catu si grecii lu-facu in u. Romanii au latini se paru ca stramutara pe u dein genit. in i asia precum lu-stramutara in optimus, lacrimae etc. dein optimus, lacrimae. Vocativulu in E e curatu grecescu. Dativulu si abl. in o, impreuna cu accus. in um, care urbanii lu-pronunciau ca on, casi grecii ov, afara de tota indoela sunt variatiuni grecite de in romanulu rusticu u al acestoru nume. Acecasi se pote dice si de tote casurile plur., precum se adeveresce dein declinatiunea a patr'a in us si u, carea nu e alt'a decat form'a cea mai vechia a declinatiunei latine, macar ca si aici se nevoira unii mai tardii a subintroduce ceva greccitura, ci care mai pucinu fu acceptata, de ora ce de si iau acatiatu cate un s seau m, seau i, dar' pre u nu putura al scote de intru aceste name seau al scimbă intr'alta vocale ca aiurea. In locu de sensus in gen. unii incercara a scrie sensuis, ci se lapeda. Dativulu inse acceptă in masculine pre i, ci nu in neutre; inca si in masculine poetii de cate ori lungeau pre u, totudeaun'a lapedara pre i, precum Virgiliu Aen. I, v. 257: Parce metu, Cytherea; in locu de metui, Georg. IV, v. 158: Namque aliae victu invigilant; in locu de victui. In dat. si abl. plur. deca in unele se afla i in locu de u, acest'a enunai o scimbare maitardia si care nu au strabatutu in tote numele. Ce e mai de insemnatu de spre aceste declinatiuni, apatr'a si a 5, e ca de acestea, dupa marturisirea gramaticiloru latini (Prisc.), numai cuvente latinesci se tienu, nu si grecesci, ér' domus numai intru unele casuri. Deaci este, ca la scriptorii vechi atat'a amestecare acestoru duoa declinari, adeca a doua si a patra, aflamu: quaestus, quaesti, —tumultus, tumulti, —victus, victi, —actus, acti —senatus, senati, etc.; Gelu, gelus Cato 40: ne gelus noceat; gelum Varro de re rust. I, 45: Venenum enim gelum; geli Lucr. V, 205: Assidusque geli casus; gelo Varro la N. Marcellu: Pueridum comes que tenet cata gelo putri montium laxa. Assia diceau: cornus, cornum, cornu, tonitrus-u-um, genus-u-um etc. *)

Er' pentru atreia, deca vei luă dein capetele numeloru pre s si m (in gen. si dat. plur. si pre u au bu) nemica nu remane ce ar destinge pre acesta casuri unele de catra altele. De nom. sing.**)

*) Vedi Prisc. VI, 4, 19. unde si esemplele dein Attiu, Lucretiu, Cicero, Ovidiu, Lucanu.

**) Noniu Marcellu mai multe locuri ne citēza de in scripterii vechi, la carii terminatiunea in e (neutrale) este intrebuentiata in locu de cea in is, precum: cule in locu de qualis (III, p. 134 Gerl.), pingue, simile, tale in locu de pinguis, similis, talis (acol. p. 148, 152, 154). Titinius: formicae pol persimile est rusticus homo. Novius: tu pueri pausilli simile es.

amu vedintu mai susu, cum l'au inceputu cei mai noi al contrage dein celu mai vechiu, ca si grecii, aici adaugemu numai ca asta contragere, nu numai mai latita fu la Romani, *) ci togm'a si in limb'a romanescă inca se sente. Neutrale latiniloru in a l si ar nendoitu sunt contrase de in ale si are, asia catu sunt de acecasi origine cu terminatiunile adjectivale: alis-ale, si aris-are; pr. animal, animale, —calcar, calcaris-re, torcular, torcularare, Cato 67, 112 si torcularium, ca si vectigal, in nomin. vectigalium, deunde gen. plur. la Cicero, Varro, A. Pollio dupa Charisiu I, 21: 230 vectigaliorum. Asemenea contrasuri sunt si os, vas dein ossum au ossu, vasum (Char. 160, 161, 228), —ager, evander, aestifer, dein agrus, evandrus, aestiferus (Char. 39, 81, 15), Vultur dein vulturis, vulturis, vulturius. Enniu: Vulturus in spineto supinum mandebat hominem. Asia cetesce Charisiu, dar' Prisc. si Serviu la Eneid. VI, 597: vulturis. Vulturius se afla la Cicero, Lucretiu si Plautu. Deaci dicemu si noi: vultur seau vulture, —arbur, abur, etc. in locu de arbure abure, ci arbure, abure inca se aude.

Remane, ca se atingemu si de r in genitivuri si b in dativurile plurale. Si in catu pentru r, nu se pare afi la indoela ca a remasu dein formele cele mai vechi italice, ce se cetescu in inscriptiunile umbrice, precum: totar Jovinar, care mai de multu si in limb'a latina eră mai desu, ci care dupa asprimea lui parte s'auscimbatu in s precum: arbos, honos dein arbor, honor, parte se au lasatu cu totulu a fara, precum: dici, amari, in locu de dicier, amarier; ci si asia remase forte multu in limb'a latina; —ér' b seau bu dein dativu, macar' ise vedu urme si in dialectele italice, precum intru acelesi inscriptiuni umbrice: buf tref fetu, (bobus tribus facito), dar' inceputulu ise trage mai de susu, dela greci, la carii se afla particul'a φi acecasi putere avendu si adaugenduse dativeloru au altoru casuri. De insemnatu este, ca togm'a intru Inscriptiunile Umbrice, unde mai desu ocuro aceste r si f, inca sunt faranici o regula, de nu au fostu singura a eufoniei, precum si m acum se serie acum se lasa afara; si preste totu intrega Ortografi'a chiaru ca si la vechii Romani atat'a e de scimbatoria, catu pe acelasu cuventu nu arare ori in 3 seau 4 patru formelu aflamu scrisu, spre semnu, ca nude totu este de ase increde Ortografie celoru vechi, nici a supune ca aceia mai strinsu de catu noi s'au timentu in scriptura de pronuncia a cugur'a; numai atat'a se pare asicurat, cumca inscriptiunile, cele ce cu catu mai multu se paru a se abate dela Ortografi'a gramatica cu atat'a se apropia de pronuncia poporului, cu multu sunt mai credentiose de catu monumentele lasate de omeni invetiati gramatici filologi.

*) Asia se contrase si: sed dein sedum, donec, satis etc. dein donicum, satis.

Inscientiare literaria.

La Tipografi'a de aici se afla de vendiare cu 2 fl. c. m. Tentamen criticum in linguam romanicam, auctore A. Treb. Laureano, Viennae, 1840, in 8. brosch. Asemenea se afla si in Sibiu la Librari, in Clusiu la Tilsch, totu cu acelu pretiu.